

T i t k o s !

A Határozatok Tára nem közli.

Készült 25 példányban.

.....⁷..... számú példány.

Kapja: Gerő Ernő elvtárs,
Hegedüs András elvtárs,
Apró Antal elvtárs,
Hidas István elvtárs,
Keleti Ferenc elvtárs,
Boldoczky János elvtárs 3 pld.
Vas Zoltán elvtárs,
Ettig László elvtárs.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának

541119/1/1954.sz.

határozata

a Szovjetunió Külügyminisztériumának november 13-i jegyzékére adandó
válaszjegyzékről.

A Minisztertanács elhatározza, hogy a Szovjetunió Külügyminisztériumának a Magyar Népköztársaság Kormányához intézett november 13-i jegyzékére a csatolt válaszjegyzéket juttatja el - a külügyminiszter útján - a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége kormányához.

Budapest, 1954. november 19.

Nagy Imre s.k.
a Minisztertanács elnöke.

J e g y z é k - t e r v e z e t.

A Magyar Népköztársaság Moszkvai Nagykövetsége tiszteltetését fejezi ki a Szovjetunió Külügyminisztériumának és kormánya megbízásából a Külügyminisztérium f. évi november 13.-i jegyzékére válaszolva a következőket közli:

A magyar nép a világ békeszerető népeivel együtt lelkesedéssel és bizakodással üdvözölte a Szovjetunióknak a berlini értekezleten előterjesztett javaslatát európai kollektív biztonsági szerződés kötésére. A Szovjetunióknak a német és más kérdések rendezésére irányuló békekezdeményezései és javaslatai tovább erősítették a tartós béke biztosításának kilátásait és nagymértékben elősegítették a nemzetközi feszültség enyhülését.

A magyar kormány tudatában annak, hogy a Magyar Népköztársaság fejlődésének döntő feltétele a béke és biztonság fenntartása Európában, különös figyelemmel kíséri és cselekvően támogatja mindazokat az erőfeszítéseket és javaslatokat, amelyek a béke ügyét szolgálják.

A magyar történelem tanúsága szerint a német hatalmi törekvések évszázadokon keresztül gátolták a magyar nemzeti önállóság, a nemzeti kultúra kifejlődését és legutóbb egy emberöltő alatt kétszer sodorták pusztító háborúba az országot. A magyar népet fenyegető német militarizmus felélesztésének és Ausztria újabb erőszakos bekebelezésének veszélye miatt a Magyar Népköztársaság kormánya arra törekszik, hogy biztosítéket teremtsen az újjáéledő német hatalmi törekvésekkel szemben. Az új német agresszió elhárításának szándéka vezette akkor is, amikor több mint fél évtizeddel ezelőtt barátsági és kölcsönös segélynyújtási szerződéseket kötött a Szovjetunióval és több más országgal. Az ilyen kétoldalú szerződések mellett valamennyi európai állam kollektív biztonsági szerződése további hathatós garanciát jelentenek a német militarizmus feltámasztásának megakadályozására és a háborús konfliktusok elkerülésére. Ennek megvalósítása érdekében a magyar kormány nyilatkozataiban ismételtelen kinyilvánította és egész tevékenységével bebizonyította azt a szándékát, hogy közre kíván

működni a nemzetek közötti együttműködés kiszélesítésében, és az európai kollektív biztonsági rendszer létrehozásában.

A magyar kormány véleménye szerint a londoni és párisi megállapodások megvalósítása feltámasztaná a német militarizmust, fokozná a háborus veszélyt, megnehezítené a vitás európai kérdések, elsősorban a német kérdés rendezését és akadályokat gördítené az európai államok fejlődése elé. Ezt a békeszerető országok nem nézhetik tétlenül.

Ezért a magyar kormány - teljes egyetértésben a Szovjetunióval - szükségesnek és halaszthatatlannak tartja, hogy az európai népek a fenyegető veszély elhárítása céljából tárgyalásokat kezdjenek, hogy a nagy és kis népek érdekeinek megfelelően, a felfegyverkezés helyett megteremtsék az európai kollektív biztonság rendszerét.

A Magyar Népköztársaság kormánya elfogadja a Szovjetunió kormányának meghívását és kész résztvenni az európai államok november 29.-ére Párisba vagy Moszkvába összehívandó értekezletén, hogy aktív közreműködésével elősegítse az európai népek közös célját, a békét.

A magyar kormány reméli, hogy a meghívott európai kormányok, felismerve azt a veszélyt, amit az atomfegyverekkel felszerelt és revansvágyó német hadsereg jelent, népeik igazi érdekeit tartva szem előtt részvételükkel hozzájárulnak az értekezlet sikeréhez, egy új háború megakadályozásához és az európai kollektív biztonsági rendszer megteremtéséhez.

A magyar kormány a jelen jegyzék másolatát megküldi mindazon államok kormányainak, amelyekkel diplomáciai kapcsolatban áll.

A Magyar Népköztársaság Moszkvai Nagykövetsége megragadja az alkalmat, hogy kifejezze nagyrabeccsülését a Szovjetunió Külügyminisztériuma iránt.

1. sz. melléklet

Az európai kollektív biztonsági rendszer
megteremtésének kérdése.

A második világháború befejezése óta a nyugati nagyhatalmak politikája arra irányult, hogy Németországot bevonják a nyugati politikai, gazdasági és katonai tömörülésekbe, ami Németország kettészakítását eredményezte. Ezzel szemben a Szovjetunió következetesen kitartott a pcfédami megállapodás alapelvei mellett, amelyek az egységes, békeszerető és demokratikus Németország megteremtését mondták ki. A nyugati nagyhatalmak 1945 óta számos esetben megsértették a Németországra vonatkozó nemzetközi megállapodásokat.

A négy nagyhatalom berlini értekezletén /1954. január 25 - február 18/ Molotov elvtárs rámutatott a nyugateurópai államoknak katonai csoportosulás létrehozására irányuló terveire, amelyekkel szembeállította az összeurópai kollektív biztonsági szerződés szovjet tervezetét. Ez a szovjet tervezet megfelelő biztosítékokat javasol az agresszió ellen. A szovjet javaslat értelmében ebben a szerződésben minden európai állam résztvehet, társadalmi berendezésére való tekintet nélkül. A szerződés tervezet előírja, hogy - amennyiben a résztvevők valamelyikét támadás éri - a többi résztvevőnek minden rendelkezésre álló eszközzel segítséget kell nyújtania a megtámadottnak, beleértve a fegyveres erő alkalmazását is, a nemzetközi béke és az európai biztonság helyreállítása és fenntartása céljából. - A berlini értekezleten a nyugati nagyhatalmak elutasították a Szovjetunióknak a német kérdés rendezésére és az európai kollektív biztonsági rendszer megteremtésére vonatkozó javaslatait.

A berlini értekezletet követően a szovjet kormány jegyzéket nyújtott át /március 31/ a nyugati nagyhatalmaknak, amelyben javasolta, hogy - a német militarizmus újjáteremtésével és az európai katonai csoportosulások létrehozásával szemben - folytassanak tárgyalásokat az összeurópai kollektív biztonsági szerződésről. Azal a berlini értekezleten is elhangzott véleménynel kapcsolatban, amely szerint nem kívánatos, hogy az Amerikai Egyesült Államok kívül maradjon az európai kollektív biztonsági szerződésen, a szovjet kormány megállapította, hogy a maga részéről nem látja akadályát a kérdés pozitív rendezésének. A nyugati nagyhatalmak, tapasztalva a szovjet jegyzék széleskörű és kedvező visszhangját - május 7.-i vá-

laszjegyzékükben arra kényszerültek, hogy a javaslatok elutasítása helyett különböző ürügyekkel és előzetes feltételekre való hivatkozással hártassák el a Szovjetunió javaslatát.

A genfi konferencia befejezése után a szovjet kormány ismét kezdeményezőleg lépett fel és újabb jegyzéket intézett a nyugati nagyhatalmakhoz /július 24/. Ebben megállapította, hogy az európai biztonsági rendszer létrehozása "a megszálló csapatoknak Németországból való kivonásával és a német rendőrség létszámának a Németországgal kötendő békeszerződés megkötéséig történő meggyezéses csökkentésével együtt, ennek megfelelően biztosítani Németország semlegesítését és ezzel megakadályozni, hogy háborús tüzfészkek keletkezzenek Európa szívében." A fentiek alapján a szovjet kormány javasolta, hogy néhány hónapon belül hívják össze valamennyi résztvenni kívánó európai állam és az Egyesült Államok tanácskozását, amely tanácskozáson minden résztvevőnek módja lenne előterjeszteni saját javaslatait. Végül kívánatosnak tartotta, hogy az értekezleten a Kínai Népköztársaság megfigyelője is megjeljen. A nyugati válaszjegyzék átnyújtása előtt szovjet részről diplomáciai úton újabb javaslatot tettek. E javaslat értelmében a négy nagyhatalom külügyminiszterei összeülnének az európai kollektív biztonsági rendszert megtárgyaló értekezlet előkészítése ügyében. - Erre a szovjet jegyzékre /augusztus 4/ a nyugati nagyhatalmak elutasító értelműben válaszoltak /szeptember 10/.

Ennek ellenére a Szovjetunió további erőfeszítéseket tett a német kérdés rendezése és az európai kollektív biztonság megteremtése érdekében. Október 23.-i jegyzékében a szovjet kormány javasolta a nyugati nagyhatalmaknak, hogy november hónap folyamán hívjanak össze négyhatalmi konferenciát, amelyen megvitatnák a német egység kérdését, beleértve szabad összehívott választások tartását, valamint a megszálló csapatok kivonását és az európai kollektív biztonsági rendszer megteremtése céljából összehívandó konferencia kérdését. - A három nyugati nagyhatalom erre a szovjet jegyzékre, látva saját népei egyre növekvő békevágyát, halogatja a válaszadást. Hírügynökségi jelentések szerint angol, amerikai és francia szakértők jelenleg Londonban folytatnak tárgyalásokat, hogy kidolgozzák a közös válaszjegyzéket.

A Szovjetunióknak a német kérdésben és az európai kollektív biztonsági rendszer megteremtése ügyében folytatott politikája, mint az az előbbiekből is kitűnik, széles visszhangra talált az európai közvéleményben. Az európai népi demokratikus országok kormányai nyilatkozatokban foglaltak állást a szovjet javaslatok mellett. Nyugateurópában a társadalmi széles rétegek tették magukévá ezeket a javaslatokat. Az európai védelmi közösségnek a francia nemzetgyűlés által történt elutasítása /augusztus 31/ szintén a közvélemény nyomásának következménye volt.

Az európai népek békére és biztonságra irányuló törekvéseivel szemben az Egyesült Államok és Anglia, hogy megakadályozzák a német felfegyverzés végleges elutasítását, Londonban kilenckhatalmi konferenciát hívtak össze abból a célból, hogy rábíriák a francia kormányt arra, hogy elfogadja Nyugatnémetország bevonását az Északatlanti Szövetségbe és hozzájáruljon a német hadsereg felállításához és hogy az EVK helyett létrehozzák a Nyugati Uniót. Mentes France kihasználva a nacionalista érzéseket, a Saar-kérdésben és néhány más kisebb kérdésben való megegyezéstől függően, elfogadta a londoni értekezleten előterjesztett javaslatokat és ezt a döntését a francia parlament jóváhagyta és felhatalmazta a kormányt további tárgyalások folytatására. Ennek eredményeként jött létre a parisi értekezlet, amelyen a három nyugati nagyhatalom, Nyugatnémetország és más országok külügyminiszterei egyezményeket írtak alá, amelyek előírnyozzák félmillió létszámú nyugatnémet hadsereg felállítását és azt hogy bevonják Nyugatnémetországot az Északatlanti Szövetségbe és a Nyugati Unióba. /Az Északatlanti Szövetségnek jelenleg 15 tagja van. Ezek közül heten résztvesznek a Nyugati Unióban, amely katonailag alárendelt az Északatlanti Szövetségnek./

Ezekután különösen nagy jelentősége van a szovjet kormány november 13.-i jegyzékében foglalt javaslatoknak, hogy még a párisi egyezmények ratifikálása előtt értekezletet hívjanak össze az európai kollektív biztonsági rendszer megteremtése céljából.

A Magyar Népköztársaság kormánya a Szovjetunióknak a német kérdés rendezése és az európai kollektív biztonság érdekében tett javaslataival kapcsolatban eddig két alkalommal foglalt állást: március 20.-i nyilatkozatában és augusztus 1.-i nyilatkozatában, amelyekben a leghatározottabban támogatja a Szovjetunió javaslatait.

K ö r j e g y z é k

A Magyar Népköztársaság Külügyminisztériuma tiszteletét fejezi ki a Budapesten akkreditált diplomáciai képviselteknek, s van szerencséje mellékelten megküldeni a Magyar Népköztársaság moszkvai nagykövetsége által a Szovjetunió Külügyminisztériumához, november 18-án intézett jegyzékének másolatát, amely a Magyar Népköztársaság Kormányának válaszát képezi a Szovjetunió Külügyminisztériuma 1954. november 13-i jegyzékére.

Udv. zaradék.

Budapest, 1954. november 18.

Melléklet a 3300/112/1954. számú minisztertanácsi előterjesztéshez.

A Minisztertanács megtárgyalta és elfogadta
a moszkvai értekezleten résztvevő magyar
kormányküldöttség jelentését.

A Minisztertanács folyó hó 10-én, pénteken, Hegedüs András elvtársnak, a Minisztertanács első elnökhelyettesének, az európai biztonság kérdését tárgyaló moszkvai értekezleten résztvevő magyar kormányküldöttség vezetőjének beszámolója alapján megtárgyalta a moszkvai értekezlet eredményeit és a magyar kormánydelegáció tevékenységét.

A Minisztertanács megállapította, hogy a moszkvai értekezlet történelmi jelentőségű esemény az európai népek és köztük a magyar nép számára.

A Minisztertanács határozatot hozott, melynek értelmében teljes mértékben elfogadja a moszkvai értekezletnek a magyar nép számára rendkívüli jelentőségű megállapításait.

A Minisztertanács teljes mértékben magáévá tette a moszkvai értekezlet deklarációjának azt a megállapítást, hogy az igazi európai biztonság csak abban az esetben érhető el, ha egyes európai államok zart katonai tömbjei helyett létrejön az európai kollektív biztonság rendszere, amelyben - társadalmi és állami berendezésre való tekintet nélkül - valamennyi európai állam résztvehet a béke biztosítása érdekében. A Minisztertanácsnak az a szilárd meggyőződése, hogy egy ilyen kollektív biztonsági rendszer megteremtése nagymértékben megkönnyítené a német kérdés rendezését, lehetővé téve Nyugat-Németországnak militarista állammá való átalakítását és megteremtve a kedvező feltételeket az egységes, demokratikus, békeszerető Németország létrehozásához.

A Minisztertanács magáévá tette a moszkvai értekezletnek azt az elhatározását, hogy a résztvevő államok - köztük a Magyar Népköztársaság is - a parisi egyezmények ratifikálása esetén együttes intézkedéseket tesznek - katonai intézkedéseket is beleértve - amelyek hozzájárulnak védelmi képességük fokozásához, hogy megvédjék népeik

békés munkáját, biztosítsák határaik és területük sértetlenségét és védelmét az esetleges agresszióval szemben.

A Minisztertanács a moszkvai értekezlet nyilatkozatában lefektetett elv alapján, - hogy a résztvevő országok békében akarnak élni és baráti kapcsolatokat kívánnak kiépíteni és fenntartani minden országgal - legfőbb feladatának tekinti, hogy továbbra is minden lehető módon sikraszálljon a béke megvédése és a biztonság megteremtése érdekében.

A Minisztertanács elismerését fejezte ki a magyar kormányküldöttségnek és tevékenységét jóváhagyta.